

Vítáme milovníky přírody u dalšího pokračování „Přírodou v okolí Kounic“. Jaro se již přihlásilo se vším kouzlem.

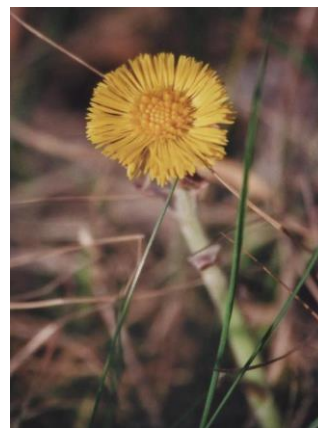
Pokud jste se zatoulali do „Kounického háje“ či do lesa, jak Kouničtí říkají, zjistili jste, že se země v lese pokryla nádherným kobercem prvních jarních bylin. Někteří z vás jen potěší své oči pohledem do krásných sytých jarních barev, někteří naberou do plic jemnou vůni, někteří třeba zapátrají v paměti, jakže se ty rostlinky, které jsou všude kolem vlastně jmenují.

Pro vás všechny jsou určeny tyto řádky, i když vůni vám bohužel zprostředkovat skrze slova neumím. Ale třeba se vám při pohledu na fotografie vybaví.

Kounický háj patří mezi typické listnaté lesy nížin a pahorkatin. Původně snad teplomilná doubrava se postupem času proměnila v smíšený les. Najdeme v něm tedy nejen typické zástupce listnatých stromů: dub letní a zimní, buk lesní, habr obecný, břízu bílou, jasan ztepilý, javory mléč a babyku, ale i díky pozdější výsadbě stromy jehličnaté: smrk obecný, borovici černá, lesní i vejmutovku (s tenkými, jemnými jehlicemi a dlouhou šiškou), modřín opadavý.

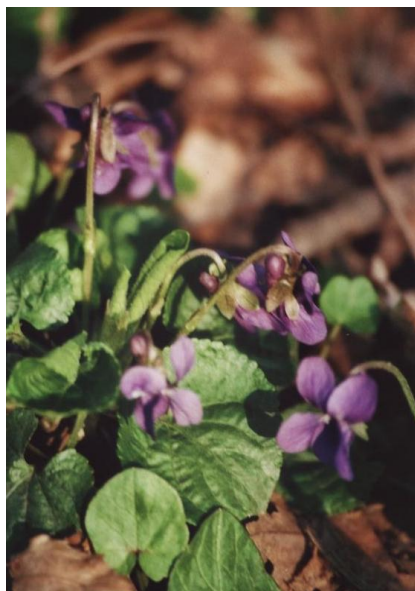
Než všechny listnáče nechají rozvít své listové pupeny, musí stihnout vykvést první jarní byliny, které jsou tak typické pro tento druh lesů. Mezi prvními se na suchých místech po okraji háje objevuje **podběl lékařský**.

Je to vytrvalá bylina, která nejprve nechá rozvít své květy na neolistěném stonku. Po odkvětu se rostlině vyvíjí listy, které mají vejčitý tvar. Podběl, jak už jeho název napovídá, se používá v léčitelství. Čaj z květů pomáhá při kašli. Natrhejte květy, spařte horkou vodou, nechte louhovat a pak ochutnejte. Je opravdu výtečný.

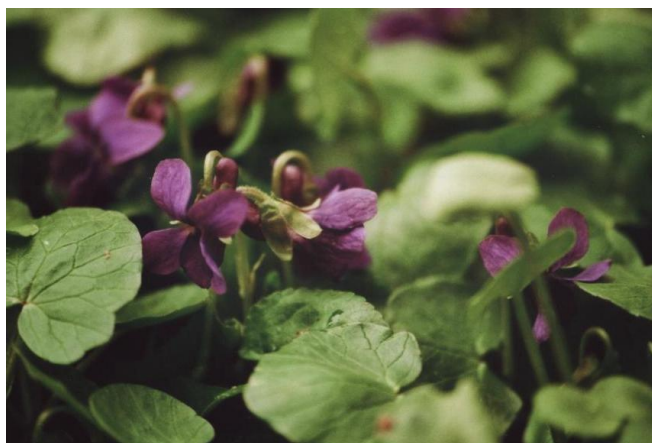

podběl lékařský

Další bylinou, kterou najdeme na okrajích háje na slunci přístupnějších místech, je violka vonná. Není jediným druhem violek, které zde můžete potkat.

violka vonná

violka vonná

Cestou lesním úvozem ke křížku U kaštanů se pyšní svými květy i **violka lesní**. Od violky vonné ji rozpoznáte podle mnohem světlejších a větších květů, které vykvétají na vrcholech někdy i plazících ze stonků. Tato violka také tolik nevoní. U nás jí přezdíváme „fialka psí“. Najít ji můžete na stanovištích, která nemají přímé sluneční světlo.

plicník lékařský

Zejména při cestičkách, které se Kounickým hájem klikatí, si jistě všimnete další léčivky. Je jím **plicník lékařský**. Jeho kvítky hrají přímo všemi odstíny růžové, nachové, červené, fialové až namodralé (sáhněte do některého výtvarného slovníku). Tyto barevné variace na kalíšcích jsou způsobené stářím květu. Čím modřejší odstín, tím starší kvítka jsou. Na plicnicích se rádi pasou lesní čmeláci. Také divoké lesní včely nepohrdnou, protože jejich dlouhý sosáček dosáhne až na dno k sladkému nektaru.

Další vytrvalou bylinou, která skýtá obživu prvnímu hmyzu, jenž se po zimním období odváží na jarní pastvu, je **dymnivka dutá**. Své druhé jméno dostala díky hlíze, která rostlině umožňuje přezimovat, a je uvnitř dutá. Dymnivka má hrozny fialových nebo bílých květů a tvoří stejně jako sasanky koberce tak typické pro toto období jara. **Sasanka hajní a pryskyřníkovitá** jsou rostliny po lese cestující. Rozmnožují se oddenkem, který se nachází pod zemí a je poměrně dlouhý, někdy až 30 cm. Na jednom konci se vytváří pupen, z něhož brzo na jaře vyrůstá mladá rostlinka, kdežto druhý konec oddenku postupně odumírá. Rostlina se tak vlastně stěhuje za čerstvou půdou bohatou na živiny.

dymnivka dutá

sasanka hajní

V záplavě květů můžete v Kounickém háji potkat i byliny typické pro vlhké lužní lesy např. nedaleký Mydlovarský luh při Labi, jehož návštěvu vám doporučuji. Dovolím si malou odbočku na pozvánku. Mydlovarský luh je místo bohaté nejen na krásnou přírodu, ale i milovníci historie si zde přijdou na své. Uvnitř Mydlovarského luhu se nachází zbytky - s trochou dobré vůle zříceniny - hradu Mydlovar, podle něhož se celá oblast jmenuje. Mydlovarský

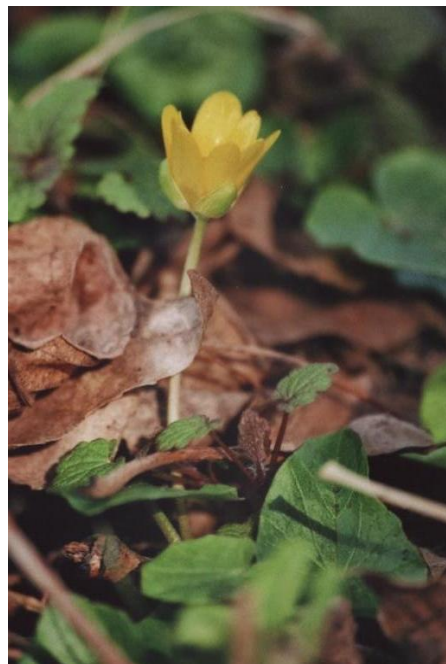
sasanka pryskyřníkovitá

luh je chráněné území s výskytem ohrožených rostlin i živočichů. Luhem prochází modrá turistická značka a podél Labe i cyklostezka. Z Kounic je místo dostupné autobusem do Lysé nad Labem a dále pěšky podél Labe proti proudu. Nebo autem, doporučuji zaparkovat v Ostré a dále podél jezera pěšky. Nebo pěkná ke také vyjížďka na kole. Vhodné i pro rodinný výlet s malými dětmi.

Ale zpět k vlhkomilným bylinám v našem háji. Patří k nim dva druhy: **křivatec žlutý** a **orsej jarní**. Obě rostliny se pyšní žlutým květem, který připomíná slunce nebo hvězdu. Květ křivatec je jemný, nenápadný jakoby posazený do zeleného kalicha. Listy jsou dlouhé a úzké. Orsej má naopak květ bohatý, sytě žlutý, lesklý. Listy jsou oválné až srdčité, také lesklé.

křivatec žlutý

orsej jarní

Velmi rozšířenou jedovatou bylinou, která také tvoří rozsáhlé koberce v závislosti na příznivých půdních podmínkách, je docela nenápadně kvetoucí **bažanka vytrvalá**. Je to 15 – 30 cm vysoká rostlina s vejčitě kopinatými tmavě zelenými listy. Květy má drobné, světle zelené, samčí květy tvoří klásky a samičí vyrůstají po třech v paždích listů.

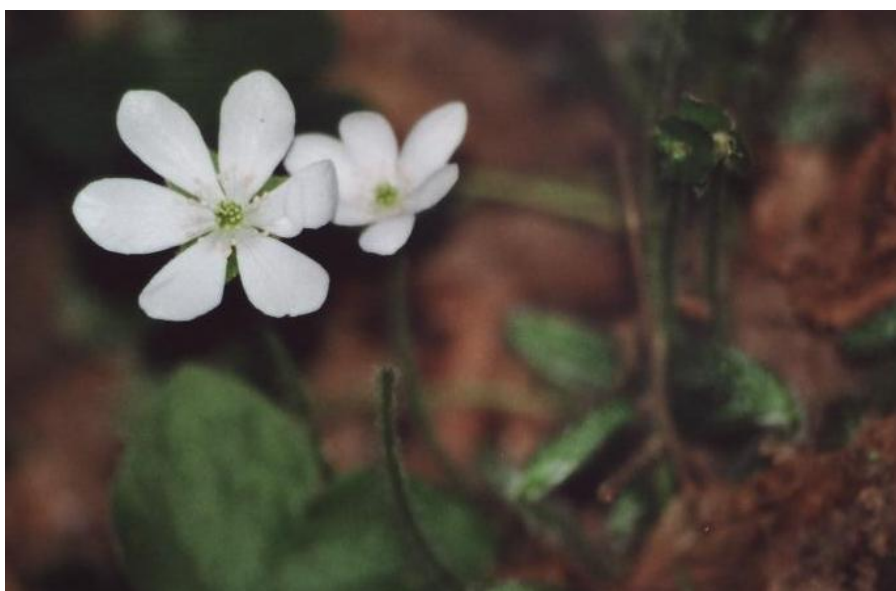
bažanka vytrvalá

Na závěr jsem si nechala rostlinku, kterou určitě znáte ze zahrádek našich babiček. Je to **jaterník podléška**. Nalézt jí můžete v „Úžlabinách“ v úvale na rozhraní smrkového a

habrového stromového patra. Podlěška má nápadné trojlaločné listy, vespod fialově zbarvené. Květy jsou modré, ale lze se podívat i nad jednoduššími bílými variacemi.

jaterník podlěška

jaterník podlěška

Doufám, že se vám naše virtuální procházka líbila. Ale stejně byste raději měli vyrazit na tu opravdovou a užít si krásu prvních jarních dnů v Kounickém háji naplno. Protože v tomto roce je takhle nádherně rozkvetlý a voňavý naposledy. Za chvíli se stromům zazelenají listy a byliny ustoupí do pozadí. I když některé nápadně kvetoucí se ještě objeví. Ale o těch zase příště.

Na další počtenou se těší Radka Prokšová

Svémi kolorovanými kresbami do textu přispěly Lucie Fendrichová (sasanka) a Patricie Musilová (křivatec) ze sedmé třídy ZŠ Kounice. A k doplnění svých faktografických znalostí jsem sáhla k titulům: Hrabák R., Poruba M.: Les, Aventinum, Praha 2005

Ziegler V.: Přírodou Pečecka, Karolinum, Praha 2002

Šťastný K.: Toulky lesem, Brio, Praha 1998